

Lo Camin'òc

Camina que caminaràs, susa que susaràs mas viu que viuràs!

Jornal dels calandrins d'APRENE 1 - 2018-2019

N°2 - octobre de 2018

La Palanca de Mazamet

Lo dissabte 15 de setembre foguèt inaugurada una palanca en dessus del vilatge medieval d'Autpol. Aquel vilatge domina la ciutat de Mazamet a 300m, es lo gardian de la dintrada dins la Montanha Negra. En una dimenjada, son pas mens de 1000 personas qu'an agut lo coratge de crosar aquel edifici unenc en Miègjorn Pirenèus.

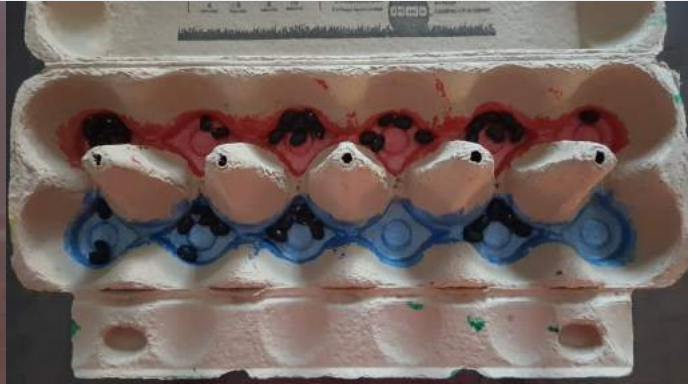
Longa de 140m, larga de 1,20m e fixada a 70m en dessus del void, permet d'aver un impressionant panoramà sul ròc del guerrièr, los vestigis de la glèisa Sant Salvaire o la verge d'Autpol. Los ensages de cargas foguèron

efectuats lo dimècres precedent amb de sacs de 42 tonas de calhaus. 15 tonas, es çò que pesan los elements metallics de la palanca fabricats per una fabrica de Mazamet.

Per i anar : se cal aparcar al parcatge gratuit de la carrièra de la Ressa e podèm pujar a la palanca pel camin de Jamarié o pel caminòl dels Jardins Cormouls-Houlès. Per contra cal preveire de bonas cauçaduras e lunetas de solelh

Cristèla CAYLET

Jòc de societat : Awalé

Material :

un platèl de 12 traucs;
48 bilhas o granas.

Punt sul jòc :

jòc african que trapa son origina dins l'antiquitat. Es un jòc de reflexion basat sul calcul. Se jòga a dos.

Preparacion :

installar 4 bilhas dins cada trauc abans de començar lo jòc.

Un jogaire possedís las granas que son sus los 6 traucs davant el e son adversari possedís las granas dels traucs en fàcia d'el.

Debanament :

Cada jogaire, torn a torn, pren totas las granas d'un trauc que se trapa dins son territòri e las semena una per una en començant pel trauc immediatament a la dreita del trauc dins quin ven de recoltar.

Pòt prene las granas unencament que sus son territòri : los 6 traucs en fàcia d'el mas las pòt semenar dins los traucs següents, que sián sus son territòri o sus lo de l'adversari.

Quand la darrièra grana semenada es la segonda o la tresena d'un trauc sul territòri de l'adversari, recupèra las granas d'aquel trauc.

Se sul camp de son adversari, lo trauc dins quin ven de recoltar es precedit d'un trauc amb dos o tres granas, pòt recuperar aquestas granas e aquò fins a arribar dins un trauc qu'i a ni doas ni tres granas.

La tòca del jòc :

S'arrèsta quand es impossible de jogar. Se demòra encara de granas, los jogaires las se despartisson en dos. Lo jogaire que ten lo mai de granas a ganhat la partida.

L'estrategia :

Cal anticipar sus las presas de l'adversari en comptant sas granas e los traucs per evitar de pèdre granas.

Faire son pròpri jòc en classa :

Material : una boita de dotze uòus ; pintura; pincèls; granas (mongetas, ceses).

Faire quitar las etiquetas de la boita d'uòus. Causir la pintura e decorar lo cobertor e tanben los traucs. Daissar secar. Puèi prene las granas (quaranta uèit) per jogar.

Anna Laura VESENTINI

Ensenhador

-1	La Palanca de Mazamet	-5	Recèpta	-7	Viatj'advisor
-2	Awalé	-5	Estampariá	-7	Lexic
-3	Actualitat	-6	Halloween	-7	Viatj'adisor 2
-4	L'occitan a l'escòla	-6	Cant : O mon país	-8	Crabòta
-4	Lo bram	-6	Un pauc de lectura	-8	Albums liures

Actualitats : «Avaloracions de CP-CE1 2018-2019»

eduscol.education.fr:

A fin de permetre a d'ensenhaires d'adaptar lors praticas pedagogicas a lor classa, los escolans de CP e CE1 seràn avalorats en francés e en matematicas a la debuta d'annada (mitat-setembre) e CP un autre còp a mitat-camin (febrièr).

Tres objectius:

- donar de referéncia als ensenhaires per ajudar los escolans a progressar;
- permetre d'aver localament d'elements per ajudar los inspectors dins lo pilotatge de proximitat;
- ajustar los plans nacionals e academics de formacion e prepausar de ressorsas pertinentes.

Tre que las donadas per una classa son completas, l'ensenaire las sasís per l'intermediari de l'aplicacion nacionala dedicada. Recebrà en retorn lo perfil de cada escolan e lo perfil de sa classa. Es pas necessari de procedir a una correccion prealabla.

Stella Baruk, cercaira en pedagogia de matematicas, extrach de:

«Novèlas avaloracions: l'enfant cargat de chifras»
... en matematicas, per exemple pels pichòts de CE1...

Auràn entre las mans un libret de 9 exercicis.

Lo menaire de joc es convidat a se sometre a un protocòl precís...

Es demandat tre la debuta de pas aver paur. I a doncas luòc d'aver paur ? ...

Serà doncas amb insisténcia, demanda als mainatges de se'n faire pas: se sabon pas «es pas grèu» mas se sabon «un pichòt pauc» es conselhat de respondre, quitament se son pas «fòrça segur» ...

Sus los 8 exercicis consacrats a de «nombre», 5 son de QCM. Per exemple:

ex1: Un còp dictat «setanta tres», enrodar un d'aqueste 6 nombres :

63 38 37 70 73 83

I a 10 ocurréncias, la pagina compòrta doncas 60 nombres, avèm 1 minuta.

ex 2: Calcul mental: per exemple $8 + 6$, enrodar un d'aqueste 6 nombres:

13 2 14 8 6 15

I a 60 nombres sus dos paginas, lo tot en 2 minutas.

Doas questions de fons apareisson:

- La practica de QCM pels mainatges joves. Aver recors a de sciéncias cognitives per comprendre que «causir» una responsa a res d'equivalent a ne prepausar una de son invencion? Al luòc de sollicitar l'atencion d'un enfant fàcia a una tasca precisa, lo destornam en multiplicant de supausadas temptacions...

- La cultura de la velocitat, del rendement. Rapidament, la fatiga fàcia a de paginas negras de signes e l'estrès degut a la necessitat d'anar lèu, se fan sentir per plan d'escolans que supausan «fragils».

Los resultats seràn tractats per una maquina. S'identifica simplament un just/fals, aquesit/non aquesit, i a pas besonh d'aquesta manifestacion de chifras. Se prepausa d'analizar la responsa en question, que revelan las errors «causidas»? ... Que comprendrem d'una error qu'a pas res de veire amb la que benlèu seriá realament temptada de far...

Qué dire de l'exercici 4 de comparasons de dos nombres, per exemple 81 e 68, barrar lo mai grand. Mas i a 60 ocurréncias. Los mainatges an doncas 120 nombres jos los uèlhs. Consigna: «Es un exercici de velocitat. Dura solament 1 minuta. Acabaretz segurament pas mas es pas grèu. Çò que compta, es de ne faire lo mai possible.»

Qué dire de 5 problèmas en QCM a resòlvre en 7 minutas (ex 5). «Benlèu capitaretz pas a cada còp, es pas grèu.» Aver pas paur e escotar l'enonciat, per exemple:

Sofia jòga al jòc de l'auca. Es sus la casa 9. Recuòla de 7 casas. Sus quina casa arriba?

Entornar la bona responsa entre 6 proposicions: 1 ; 17 ; 9 ; 2 ; 7 ; 16
Puslèu que d'èstre dins una tranquila reflexion a partir d'un enonciat escrich, l'enfant a 1 minuta 30 segondas, pas per trobar mas per esprovar – dins totes los sens del tèrme – çò que es prepausat a partir de «nombre en l'aire»...

Per una dintrada res es pas mai fecond que las descobèrtas progressivas que fan los ensenhaires de lors escolans, de lor ritme de trabalh, ... res es pas mai «normal» pel pichòt escolan que lo desir de grandir, d'aprene, de descobrir de sabers... A aquò prèp per que perduren a l'escòla, cal que tota causa aja de sens...

Revirat per Adriana Kovacova

L'occitan a l'escòla

L'istòria dels dialèctes de la lenga francesa es complicada. Als sègles 16en e 17en, coma a l'Edat Mejana, l'ensenhament se fasiá amb lo latin. Dins sud de França, ont l'occitan èra la lenga mairala, una iniciacion al francés s'impausèt coma necita abans tot aprendissatge. Veirem dins aqueste article la volontat de l'estat francés d'anaquelir los patés e tanben lors resisténcias.

Dins las escòlas primàrias instuidas per formar los ciutadans, las autoritats revolucionàrias volián universalizar l'usatge de la lenga francesa. La lei del primièr de mai de 1802 tornèt afirmar l'interdiccion de l'usatge del patés a l'escòla. Per anihilar lo patés, es preconizat un sistèma amb un medalhon (sonat lo senhal) que pòrta las letras EP (escòla publica), balhat a un escolan, que lo passarà al primièr qu'es susprés a parlar lo patés fins a l'ora de la sortida : aquel que l'aurà serà punit.

Lo 6 de genièr de 1881, Juli Ferry, ministre de l'instruccion publica, balhèt a las escòlas primàrias un reglament que precisava : «Lo Francés serà sol en usatge dins l'escòla » (art. 14).

Lo govèrn de Vichy, el, promoguèt las culturas regionalas en reabilitant las lengas dialectalas per arreatat ministerial, Jiròni Carpocina autorizèt lo 25 de decembre de 1941 als regents d'organizar, en defòra de la classa, de

corres facultatius en lengas regionalas. A la liberacion aquelas mesuras seràn abolidas. Lo 11 de genièr de 1951, Maurici Deixonne deputat socialista farà adoptar la primièra lei republicana en favor de l'ensenhament de las lengas e dels dialèctes locals : « Los regents son autorizats de recórrer als parlars locals dins las escòlas primàrias e mairalas a cada còp que ne poirà tirar profit per l'ensenhament e en particulier per l'estudi de la lenga francesa ». Los candidats al bachelierat poirà presentar una espròva de lenga regionala (breton, basc, catalan, occitan e lo còrse a partir de 1974) que serà pres en compte per l'obtencion de mencions.

Entre 1976 e 1995 i aurà divèrses adobaments per afortir las lengas regionalas : Capes bivalents, institucion d'un ensenhament bilingüe dins lo primari.

En 2018, la Confederacion Calandreta compta 67 escòlas, 4 collègis, 1 licèu expandits sus 18 departaments amb 3894 enfants escolarizats, 223 regents e 300 emplegats

Jonathan ROSELLO

Archuis departamentals Aude : Occitan, Occitania : libret de la mòstra 2017

Siti internet Aprene e Cirdòc.

Midi libre del dissabte 8 de decembre de 2017.

Lo bram

Una còp èra una escòla qu'espelissia a l'entorn dels novèls parents e de segur son regent.

Una dimenjada, per sortir del ritme escolar, e per far viure l'associacion, los parents prepausèron una sortida per anar descobrir lo brame dels cèrvis.

Quin astre pels petits d'una escòla que los parents se pòscan rescontrar en defòra amb una locacion de jaç en bravant lo freg, la pluèja, lo lassatge e la nuèit.

La tranquillitat d'una serada negra e silenciosa mas... pas tan qu'aquò. Sabètz, es complicat, lo silenci, pels mainatges...

Après al mens doas o tres oradas d'espèra, que

mai que mai pels enfants la nocion del temps es subjectiva, d'un còp, una crida que se fa ausir de luènh, puèi de mai en mai pròche.

Puèi una responsa... una altra crida. Es aital que se passa lo bramement...

Valèria LEROY

Estampariá

Per l'abaudiment, aguèri l'astre de participar a la lançada d'un novèl talhièr, lo de l'estampariá, i aviá los bèls e acostumats que podían èstre composaires. I aviá tanben los que sabían faire de fons. Una mena de collaboracion s'es impausada tre la debuta.

Quin plaser de veire los enfants començar de metre en òbra un primièr tèxt, e lor primièr dessenh causit. La mesa en forma de las fresas, lo biais d'installar las letras sus la banda que servirà après per la pintura

E los talhièrs èran pas mens interessants que los mainatges devían faire la representacion al gredon d'aquàrela d'un paísatge.

Quand metèron d'aiga dessus, quitament l'autor del projècte foguèt espantat del resultat. Los morres avián tan de sinceritat, los uèlhs èran tant esmeravilhats que me faguèt dòl de los arrèstar.

Valèria LEROY

Recèpta : La «socca» niçarda

Preparacion : 10 min

Coseson: 15 min

Ingredients (per 4)

- 70 g de farina de cézers
- 30 cl d'aiga
- 2 culhièras de sopa d'òli d'oliva
- De sal segon lo vòstre gost

Aisinas

- 1 forn
- 1 bòl
- 1 ensaladièr
- 1 culhièr de fusta
- 1 mòtle de tarta

Etapa 1

Far precalfar lo forn en calor viranta a 270°C (termostat 9), atencion utilizar pas lo grilh.

Etapa 2

Dins un bòl, mesclar la farina de cézers amb un pauc d'aiga per constituir una pasta espessa e copar los grumèls. Apondre l'aiga que demòra fins a obténer un mescladís omogèn de consisténcia de lach

Etapa 3

Apondre l'òli d'oliva e la sal en tastant lo mescladís. La «socca» se manja salada.

Etapa 4

Quand lo forn es a temperatura, calfar lo mòtle de tarta oliat en lo plaçant al nivèl mai naut possible. Lo daissar pas mai de 20s per cremar pas l'òli.

Etapa 5

Vojar lo mescladís dins lo mòtle calfat (la preparacion deu cracinejar en tocant lo mòtle !) e daissar còire fins a obténer una polida color daurada, e mai grasilhada als bòrds) – environ 15 min

Etapa 6

Degustar sens moderacion.

Nicolas MIARD

O mon país

Vath d'Aussau

Paraulas e musica :

Georges Sanchette

e Jean-Claude Coudouy

O mon país que t'an tots
quitat

Qu'an preferat la vila

Aqueths garçons tant embejós

Qu'avèn trobat richessa

Ça-i donc tanben princessa.

Nani mossur, qu'aurèi gran
degrèu

De deishar mas aulhetas

Tant que viurèi, las guardarèi

De montanhar enquèra

Non's hè pas mei bergèra

Que harèi jo shens mon
cujalar

Tot cobrit de verdura

Si'm cau partir, lèu vòi morir

Tant pis per tu la bèla

Demora t'i fidèla.

Un pauc de lectura

L'Ingeniós gentilhòme Dòn Quichòt de la Mancha

Miguel de Cervantes, revirat per Sèrgi Gairal.

A ten, encara un classic ! Mas qual auriá pas legit aquel roman del sègle16en tan conegut?

Perque l'òme que se bategèt contra los molins d'ièr es lo meteís que lo d'uèi. La modernitat d'aquela istòria, son universalitat fan qu'es a l'ora d'ara, lo libre, la segonda òbra, la mai publicada dins lo mond aprèp la Bibla! Subretot en Euròpa mas tanben dempuèi l'anniversari dels 400 ans de la mòrt de Cervantes, en mai de 150 lengas diferentas dont de lengas d'Àfrica.

E... Vaquí que nos arriba la version occitana. Publicada en 2014 per l'IEO, Sèrgi Gairal causiguèt de tèxtes e nos prepausèt aital una version apassionanta del famós roman.

La lenga, amb son subrepoder de metafòras, la precision e la diversitat del vocabulari, nos fa tornar tombar, cap baissat, dins las fadas aventuras d'un eròi que sabíá assumir los seus sòmís, totjorn acompanhat de la seuna bona estela, lo benvolent Sanche.

L'avètz ja legit ? E ben tornatz-i donc que vos anatz, un còp de mai, cacalassar, regalar, vos farà de ben, e demembratz pas de viure vòstre sòmi, gardar e cultivar son esperit d'enfant.

Emilie LACROIX GAUCHER

Halloween : Trick or treat ?

Halloween es una hèsta hòrt populara dens tot lo peu monde empenat : cadun coneish lo « trick or treat », las cujas grimacejadas e mei. Mes se pòt díser que digun ne saben vertadeiramente d'on ven aquera hèsta e totas las tradicions.

Au començament, i avèva una hèsta celtica que s'aperava Samhain e qu'es hòrt mei vielha que las hèstas crestianas. Ad aquera hèsta, èran los brushs que hasèvan un huec per contrar los maishants esperits e que distribuïvan

aqueste huec a cadun per botar a la humalèra de l'ostau.

Es venguda la que conéishem en arribant aus Estats-Units dab los Irlandés e Anglés que hugevan la hamièra.

Peus desguisament, n'ic sàbem pas tròp : sembla qu'i avèva tanben dens la Samhain la tradicion de se desguisar dab pèth de bèstia mes pas de broisha nimeí de mòrts.

Lo nom de Halloween que ven de la contraccion de « All Hallows Even » que se pòt revirar « la velha de tot los

sants ».

Per las cujas ? Sembla qu'aquesta tradicion veni d'un auta legenda : la de Jack'ò Lantern mes atau aquò es una auta istòria...

Kévin HAYET

Viatj'advisor : Lo Vintage Cafè - Pau

Cosina : ✂✂✂✂
Servici : ✂✂✂✂✂
Qualitat-prètz : ✂✂✂✂✂

Pendent la purmèra setmana d'abaudiment, duas calandrinhas (n'í a ua qu'ins deishè) qu'ensagèn un pichòt estanquet a tapàs qui hè tanben restaurant.

Aqueth estanquet que s'apèra « Lo vintage Cafè » e que's situa a Pau :

Quate crotz tà la cosina, que prenom la tauleta « vintage » dab croquetas de cambajon e hromatge, cambajon, saussisson, pastèr, crespèths d'esquiras, patanas, crespèths de calmar. Qu'èra perfèit mes ne podem pas balhar cinc crotz pr'amor ne gostèm pas las autas causas.

Cinc crotz tau rapòrt qualitat/pretz : qu'èra rasonable e hèra bon donc que s'ac vau !

Cinc crotz tau servici : la servidora qu'èra hèra charmanta.

Auròra BAILLET

Viatj'advisor : Lo Gueuleton - Pau

Cosina : ✂✂✂✂
Servici : ✂✂✂✂✂
Qualitat-prètz : ✂✂✂✂✂

Pendent la dusau setmana d'abaudiment, qu'èram tres calandrinhas a aver passat ua bona serada per la capitala deu Biarn ; que mingèm au Gueuleton, un restaurant de « benarrit » com e's descriuen e de produits locaux.

Que podom minjar carnsalada de las bonas, un risòtto de trufa negra e camembert rostit acompanyats de drin de vin roge e de vin blanc. En dessèrt, la mossa de dus chocolats n'èra pas la mei bona deu monde, mes lo banoffee que n'èra.

Lo servici qu'estó arcuelhant e agradiu. Que'ns balhèn de bons conselhs suus vins.

Tà acabar, los produits qu'èran d'ua hèra bona qualitat, sustot la carnsalada, lo lòc qu'èra agradiu e l'ambient calorós.

Maevà CAUBET

Lexic

Vocabulari deus mainats

Le partage :

Los pedolhs (Gasc.)

Los pesolhs (Leng.)

Los peulhs (Lem.)

Les billes :

Las bilhas

Las canicas (Gasc.)

Ranger : Har lèu-lèu

S'amuser : Se divertir

La médiation :

Lo còp de punh

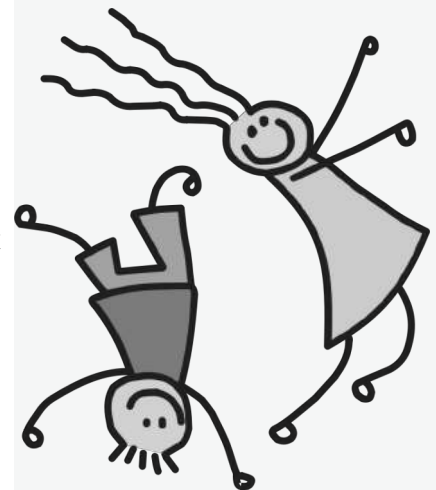
Réfléchir : Soscar, pensar

Jouer calmement :

Esbrusà's dens la prova (Gasc)

Se voludar dins la polsa (Leng)

Découverte : Descobèrta

Crabòta a Mureth

Prenguèri Crabòta per doas setmanas a la Calandreta del país murethin. Visquèt a Tolosa amb ieu.

Abans de descobrir la classa, passèrem la dimenjada ensemble.

La primièra etapa èra lo supermercat : La pichòta èra revoltada de veire la laissa de fromatge de craba e de descobrir l'exploitacion dau lach de sos camarads !

A rencontrat los calandrons de la Calandreta de Mureth, pendent doas setmanas, demòra dins la classa de CM1-CM2.

Agrada fòrça als mainatges :
« la pòdi prene amb ieu a l'ostal ? »

« Va venir amb nosautres a la sortida a Mureth ? »,

« la pòdi prene ? »...

Èra plan contenta de visitar la vila de Mureth amb los mainatges, a pogut descobrir la vila vièlha.

Marion GATARD

Albums liures : l'après Papagai ?

Amb la desaparicion de Papagai e Plumalhon, los enfants occitanofòns veson tarir una sorga d'istòrias en òc, qu'èran adaptadas a lors nivèls e que podián far existir la lenga en defòra de l'escòla.

Ara, cossí emplènar aquel manca ?

Vos prepausam de gaitar cap al site www.storyweaver.org.in que parteja d'albums jos licéncia Creative Commons e que prepausa un talhièr reviradas.

A l'ora d'ara, traparetz mai de

9500 istòrias en 120 lengas.

Son classificadas per nivèl de lectura e per lengas.

Per default, son jos licéncia CC-BY 4.0 : tot es autorizat, quitament l'utilizacion comerciala, a condicion de plan citar los noms dels autors, illustrators, traductors (=BY).

Pel moment, sonque una istòria es disponibla en occitan. Es «Qualqu'un coma ieu», que parla d'un caval que cerca qualqu'un exactament coma el. S'avisava qu'es un enc e n'es fòrça fièr.

Es de nivèl de lectura 1, e foguèt revirat par Quentin Pagès, un tolosenc a fogat de lenga e de revirada de logicals.

Dins l'encastre de la formacion, desiram far qualques reviradas a partir d'aquel site. La primièra serà una causida nòstra. Per las seguentas, vos volèm prepausar una pichòta enquesta, per causir tèmas e nivèls, siá directament siá amb una seleccion d'istòrias.

Nicolas MIARD